

Atilla Atar ile 20. Yılın Ardından

Hayri ESMER

Doç.,

Anadolu Üniversitesi

Güzel Sanatlar Fakültesi, Baskı Sanatları Bölümü

Öğretim Üyesi

Atilla Atar sanatçı yönüyle tanıdığımız bir isim. Özellikle litografi çalışmalarıyla ismini duyurmuş, kendini kanıtlamış; bu türün yayılması ve tanınması için uğraş vermiş bir sanatçı. Ülkemizde litografinin oldukça sınırlı ilgiye maruz kaldığı bir ortamda, o yaşamını buna adadı; ve litografinin sunduğu zengin anlatım olanaklarını kendine has bir duyarlılıkla, ama her defasında yeni bir tat ve şiirsellikle birleştirerek özgün biçimini güçlendirdi. Resmindeki bu duyarlı ve şiirsel yönün onun insancıl kişiliğiyle ilintili olduğu muhakkaktır. Gerçekten de onun bu yönünü eğitimciliğinde ve tüm insani ilişkilerinde görmek mümkündür. Olumlu bakışıyla çevresindekilerin motivasyonunu artırabilen tutumu, yöneticilik görevlerinde de yansımalarını göstermektedir. Bu nedenle olmalı ki son yıllarda Fakültenin isminden daha çok söz edilir oldu. Yurtiçi ve yurtdışında çok sayıda kişisel sergi, uluslararası sergi, fuar, bienal ve trienallere katılan Atilla Atar'ın yapıtları ve çalışmaları bir çok kez ödüle değer görüldü. Birçok müze ve özel koleksiyonda yer aldı ve yapıtlarıyla yurtdışında ülkemizi temsil etti. 2002'de Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesinin kuruluşunda görev aldı. 2001 yılında ise Türkiye'de bir ilk olan Baskı Sanatları Bölümünü kurdu. Halen bu bölümün başkanlığını, müzenin müdürlüğünü ve dekanlık görevini sürdürmektedir. Gerek bu görevleri ile ilgili gerekse geçen öğretim yılı boyunca devam eden 20. yıl etkinlikleri ile ilgili görüşlerini almak üzere kendisiyle bir söyleşi gerçekleştirdik.

Hayri Esmer: Göreve geldiğiniz 2001 yılından bu yana düzenlenen aktiviteler, kurumsal işbirliği ve organizasyonlar ayrıca fakülte'deki yeni düzenle-



Prof. Atilla Atar

meler ve bunun sonucu olarak kurumun aldığı ödüller ile Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi sesini daha gür çıkarmaya başladı. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Atilla Atar: Fakültemizin son yıllardaki başarı ve atılımlarını; yönetim, öğretim elemanları ve tüm çalışanların, projeleri uyum ve işbirliği içerisinde uygulamasına, yurtiçi ve yurtdışındaki sanat eğitimi kurumlarıyla ilişkilerimizin önemine olan inancımıza bağlayabiliriz. Öğrencilerimiz ve öğretim elemanlarımız bireysel etkinliklerini de aralıksız sürdürerek hep gündemde kalma çabalarıyla önemli başarılarla imza attılar, ödüller aldılar. Her etkinlik yönetimimiz tarafından desteklendi.

Tüm bu etkinliklerimiz ve çalışmalarımız, sanat çevrelerince izleniyor ve değerlendiriliyor olmalı ki, fakültemiz, ÇAĞSAV tara-

findan Kurumsal Onur Ödülü ile onurlandırıldı. Kurumsal alanda "ÇAĞSAV Kurumsal Onur Ödülü 2004" Fakültemize; "Kısa sürede büyük gelişme sağlayarak ülkemizin güzel sanatlar alanında önde gelen eğitim kurumlarından biri haline gelmesi, öğrenci-öğretici-teknisyen üçgenini başarıyla oluşturup fakültenin tam zamanlı öğretim-üretimde olması, mezunlarının piyasada aranılır hale gelmesi, bulunduğu kent dokusuyla uyum içinde toplumda plastik sanatlara duyarlılığın artırılması yönündeki etkinlikleri, oluşturmaya başladıkları koleksiyonu kısa sürede büyüterek Türkiye'nin önde gelen çağdaş ressam ve heykeltıraşlarının yapıtlarından oluşan bir çağdaş sanatlar müzesini oluşturarak halka açması, üç büyük kentin yanı sıra Anadolu kentlerindeki yeni üniversitelerde de sanat öğretiminde iddialı ve başarılı olabileceğini kanıtlaması nedeniyle" verildi. Ayrıca göreve geldiğim 2001 yılından bu yana eğitim-öğretimin sağlıklı ve amacına uygun sürdürülmesinin yanı sıra, gerek yurtda gerekse yurtdışındaki çalışma ve gelişmelerden yararlanmak, bilgilenmek amacıyla türlü etkinlikler gerçekleştirdik.

H.E: Ne tür etkinliklerdi bunlar?

A.A: Kutlama kapsamında öncelikle yurtiçi ve yurtdışında farklı alanlarda ürün veren sanatçıların kişisel sergilerine, fakültemiz öğretim elemanları ve öğrencilerimizin katılımlarıyla karma sergilere, keza yabancı sanatçı öğretim elemanı ve öğrencilerin karma sergilerine, konferans, söyleşi ve atölye çalışmalarına yer verdik.

Ayrıca Sokrates-Erasmus programlarının da devreye girmesiyle bunlar daha da yoğunlaştı. Geçen dönemlerde çok sayıda öğrencimizi gerek kendi bireysel çabalarımız, gerek öğrencilerimizin çabaları, gerekse Sokrates programı çerçevesinde koordinatör arkadaşlarımızın yoğun çabaları sonucu yurtdışına gönderdik. Gönderilen öğrencilere karşılık yabancı öğrenciler de fakültemizde öğrenim gördü. Bu süreç devam ediyor. Öte yandan Fakülte-

mizin kuruluşundan bu yana hiç aksatmadan sürdürdüğümüz yılsonu öğrenci sergilerimizle bir tür hesap verme, eleştirileri değerlendirme ve özdenetim oluşturma tavrımızı ortaya koyduk. Bu tavır, bizlerin her geçen yıl daha nitelikli çalışmalar gerçekleştirmemizi, ders programlarımızı gözden geçirerek içeriklerini değiştirmemizi, yeni, çağdaş uygulama yöntemleri geliştirmemizi sağladı. Yılsonu öğrenci sergilerimiz, salt Eskişehir'de değil, il dışında Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Samsun gibi önemli sanat eğitimi kurumlarının bulunduğu illerimizde, bir kez de Almanya Münster'de gerçekleştirildi. Bireysel ilişkilerimizin sonucu çok sayıda yabancı sanatçı, sanat eğitmeni fakültemizde konferans, söyleşi, atölye çalışması, sergi ve hatta 3 haftadan bir yarıyla uzanan sürelerde ders vererek kendi birikim, deneyim ve bilgilerini öğrencilerimizle, öğretim elemanlarımızla paylaştılar. Keza öğretim elemanlarımız da yurtiçi ve yurtdışında aynı tür etkinlikler içerisinde oldular. 1994 yılında yayına başlayan "Anadolu Sanat" dergisi, güzel sanatlar eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının gereksinim duyduğu, sanatın kavramsal boyuttaki etkinliğini geliştirerek, yenilenerek, yetkinleşerek sürdürüyor.

H.E: Güzel Sanatlar Fakültesi kurulalı 20 yıl oldu. Ve bu yılı, bahsettiğiniz bir dizi aktiviteyle adeta etkinlikler yılına dönüştürdünüz. Yoğun ve yorucu bir yıl oldu. Genel olarak nasıl bir çalışma yöntemi izlediniz? Çalışma sisteminizi nasıl oluşturduunuz? Ve kapsamı neydi bu etkinliklerin?

A.A: Fakültemizin 20. Yıl Etkinlikleri gerçekten çok yoğun geçti. Bu etkinliğin organizasyonunu "20. Yıl Etkinliklerini Kutlama Kurulu"nda görevli öğretim elemanı arkadaşlarımla gerçekleştirdik. Ayrıca bu kurulun dışından da gelen ve uygulanabilir önerileri programa aldık. Hatta fakültenin çeşitli yerlerine bırakılan öneri kutuları ile son derece demokratik ve herkese açık olan bir tavır geliştirdik.

Programdaki sergiler, konferanslar, söyleşiler atölye çalışmaları, geziler, mezunlarla buluşma v.b. etkinlikler 2005 yılı boyunca aralıksız sürdürüldü. Bu etkinliklerde fakültemizin 20 yıllık geçmişi ile bir hesaplaşmasının ötesinde, bugün neredeyiz? Eksiklerimiz neler? Uluslararası etkinlikleri ne oranda gerçekleştirebiliyoruz? Bütün bu olanların ışığında geleceğe yönelik projelerimiz neler olabilir? gibi soruların yanıtlarını bulmaya çalıştık.

H.E: Bu etkinliklerle hedeflediğiniz şey neydi? Sonuç beklediğiniz gibi oldu mu?

A.A: Bu etkinliklerle hedefimiz; yoğun sanat olaylarıyla devingen bir ortamda sanatsal etkinlikleri yapmak, sanatçıları yapıtlarıyla tanımak, deneyimlerinden ve bilgi birikimlerinden yararlanmak, yeni projeler üretmek oldu. Belki en önemlisi, tüm bu etkinliklere öğrencileri dahil etmek ve bizzat katılımlarını sağlayarak onların bir taraftan motivasyonunu arttırmak, diğer ta-

raftan sanatın sorunlarını daha yakından tanımlarını sağlamaktı. Örneğin mezunlarımızla buluşmamızdaki amaç, kurduğumuz iletişimin devamlılığını, mezun olacak öğrencilerimize, dolayısıyla kurumsal kimliğimize yönelik yararlı bir tavırla sürdürebilmektir. Hedeflediğimiz pek çok şeyi gerçekleştirdik diyebilirim. Özellikle mezunlarımız bu buluşmadan çok etkilendiler ve daha sık yinelenmesini istediler. Beklediğimizin çok ötesindeki bu ilgi doğrusu bizleri de çok umutlandırdı.

H.E: Yurtdışındaki kurumlar ile ilişkilerinize önem verdiğinizden bahsettiniz. Gerçekten son yıllarda yoğun bir diyalog trafiği yaşandı. Özellikle bu yıl öğretim yılı boyunca burası hiç boş kalmadı. Bir grubun gitmesine fırsat kalmaksızın öteki geldi. Yani burada sürekli yabancı eğitimciler ve sanatçılar bulunmuş oldu. Farklı ülkeler arasındaki bu diyalogun eğitime ne tür katkıları olduğunu düşünmektesiniz?



*Doç. Hayri Esmer
Prof. Atilla Atar*

A.A: Bu diyalogların, güçlü ve etkili bir eğitim aracı olan sanatın; ortak anlayış, beğeni ve davranışların ortaya çıkmasına, birey ve toplumların yakınlaşmasına katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Yabancı sanat eğitimi kurumlarıyla yapılan ortak çalışma ve etkinlikler, kültürel, sanatsal etkileşim, bireysel birikim ve deneyimlerin paylaşılması gibi önemli kazanımlar sağlıyor. Sanat aracılığıyla köklü ilişkiler, yaratıcı üretken düşüncelerin de gelişmesine olanak veriyor. Ortak etkinliklerde üretilen ve sergilenen eserler genel olarak katılan ülkelerin gerçeklerini ve imgelerini yansıtırken, kültürleri, düşünce biçimleri hakkında bilgilenmemizi sağlıyor. Bu ortamı, benzeşme yerine farklılıklardan güç alma ortamı olarak değerlendirebiliriz.

Dünyadaki sanatsal gelişmeler ve sanat eğitimi sistemlerini ilgi alanımızda tutmak amacıyla; yurtdışındaki sanat eğitimi kurumlarıyla diyalogumuz yıllar öncesinden başlamış ve süregelmekteydi. 2005 yılı boyunca bu eğitim kurumlarıyla önemli ve yararlı etkinlikler gerçekleştirdik. Münster Kunsta-kademi öğretim elemanları ve öğrencileriyle konferanslar, atölye çalışmaları, sergiler ve ortak tartışma "conversation" seanslarıyla çok yoğun ve yararlı bir haftanın arkasından Quensen Taşbaskı Koleksiyonunun Çağdaş Sanatlar Müzesinde sergilenmesi, aralarında Georg Baselitz, Jörg Immendorf, Valerio Adami, Magdalena Abakanowicz, Allen Jones gibi dünyaca ünlü sanatçıların büyük boy taşbaskılarının bulunduğu 34 parçalık bu değerli koleksiyonun, sergi açılışında Üniversitemize bağışlaması duygu yüklü olağanüstü anlar yaşattı bizlere. Bu baskıları Quensen Taşbaskı Atölyesi'nde litograf olarak gerçekleştiren baskıresim sanatçısı Micha Kloth, ayrıca 15 gün boyunca Baskı Sanatları Bölümü litografi atölyesi'nde ders verdi, atölye çalışması yaptı. Belçika Gent Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyesi Martin Bayens, Grafik Bölümü öğrencilerimizle Sokrates programı çerçevesinde bir haftalık atölye çalışması gerçekleştirdi. Öğrencilerimiz için olağanüstü bir deneyim fırsatı yaratan bu etkinlik güzel ve eğitici bir sergiyle noktalandı. Ayrıca, Almanya-Hildesheim Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeleri Prof. Dr. Hans-Friedrich Müller ve iki meslektaşı konferans ve atölye çalışmalarısıyla öğrencilerimize bilgi ve deneyimlerini aktardılar, öğrencilerinin çalışmalarını ve fakültelerini tanıttılar.

Güney Kore Seul Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeleri de bir gün boyunca konferans ve performanslarıyla gerçekten çok etkileyici bir ortam oluşturdular. Sanatbilimci, editör Doç. Gyeong-mo Rhee, ressam Sun-Ae Ann ve performans sanatçısı, heykeltıraş, organizatör Doç. Jong-Taek Shin ortak konferanslarında "Kore Resim Sanatının Dünü ve Bugünü"nü'nün arkasından Doç. Jong-Taek Shin'in Fakülte bahçesinde gerçekleştirdiği performansında; modern insanın yaşam, ölüm ve ruh üzerine düşüncelerini, geleneksel Kore töreni biçiminde estetik yaklaşımlarla sundu.

ABD San Diego Üniversitesi Seramik Bölümünden Prof.Richard Burkett ve Seramik Sanatçısı eşi Nan Coffin Seramik Bölümümüzde öğrencilerimizle bir konferans ve atölye çalışması gerçekleştirdiler. Almanya-Münster Uygulamalı Güzel Sanatlar Yüksekokulu öğretim üyesi Knut Willich'in Grafik Bölümü öğrencileriyle bilgisayar ortamında bir hafta süren atölye çalışması da hem tasarım hem de teknik yönüyle çok yararlı oldu. Son konuklarımız, St. Petersbourg Sanatçılar Birliği üyelerinden Ressam Nicolay Tsvetkov, Heykeltıraş Boris Sergeyv, Ressam-Heykeltıraş Olga Pankratov ile Ressam Valentina Gerasimov ve öğrencileri hem çalışmalarını sergilediler hem de Resim ve Heykel Bölümlerinde atölye çalışması gerçekleştirdiler.

H.E: Evet anlaşılabilir epeyce yoğun geçmiş... Öğrenciler bu durumda kendi-

lerini şanslı hissetmeli. Bu karşılaşmalardan birisi yabancı ve bizim öğrenciler arasındaki söyleşi ve öğrencilerin kendi çalışmalarının sunumuydu. Hem bununla ilgili hem de genel olarak diğer tüm etkinliklere öğrencilerin katılımı ve ilgisi nasıldı?

A.A: Münster Sanat Akademisi öğrencileriyle yapılan "Convesation", ilk kez tanık olduğumuz, öğrencilerimizin de büyük bir istek ve ilgiyle katıldığı etkinlikti. Prof. Udo Scheel'in yönettiği conversation'da önce Alman öğrenciler çalışmalarını sundular. Soru-yanıt aşamasında; sanat eğitimi öğrencisi olarak karşılaştıkları zorluklar, çalışma ortamı, öğretim elemanı-öğrenci ilişkileri, özgürlükler, sorumluluklar, yarı zamanlı çalışarak öğrenimi sürdürmenin zorlukları, günlük yaşam gibi merak edilen her şey soruldu. Sürenin çok uzaması nedeniyle istemeyerek sonlandırdığımız toplantı öğrencilerimiz için çok yararlı oldu. Yabancı sanatçı-öğretim elemanlarının gerçekleştirdiği söyleşi, konferans ve atölye çalışmalarına da katılımın yoğun olduğunu söyleyebilirim. Özellikle atölye çalışmaları öğrenci, öğretim elemanı hatıta ilgi duyan yetişkin kent insanları tarafından büyük bir ilgiyle izlendi. Öğrencilerimiz, gösterilen farklı, yeni yöntemleri sanatsal çalışma ve tasarımlarında yıl boyunca uyguladılar.

H.E: Evet bu etkinliklerin ve sürecin kurumlar arasında güçlü bir etkileşimi yarattığı muhakkak. Bu durum pratikte kendimizi farklı ülkelerdeki güzel sanatlar eğitim sistemleriyle kıyaslama şansını da doğurdu. Böyle bir kıyaslama yaparsak eksiklerimizin var olduğunu düşünüyor musunuz? Ya da onların en ilginizi çeken yönü neydi?

*Münster'den Prof. Rolf Escher.
Baskiresim Çalıştayı.*



A.A: Bu süreç doğal olarak kendimizi, farklı ülkelerdeki güzel sanatlar eğitimi sistemleriyle karşılaştırma olanağı verdi. Konuğumuz olarak gelen tüm yabancı sanatçı-öğretim üyeleri ve öğrencileri, fakültemizin altyapısı, donanımı ve de öğrencilerimizin ilgisinden memnun olduklarını, kendi olanaklarının daha sınırlı olduğundan söz ettiler. Dediklerine ben de katılıyorum. Ancak benim en önemli gözlemim şu oldu; onların öğrencileri bizim öğrencilerimize göre daha bilinçli. Ne yaptığını ve istediğini bilen öğrenciler.

H.E: Bunun nedeni ne olabilir sizce?

A.A: Bunda kanımca üç etken rol oynuyor. Birincisi ortaöğrenimleri sırasında iyi bir sanat eğitimi alarak sağlam bir altyapı ile üniversiteye başlamış olmak, ikincisi genel olarak sanat eğitimine bir fakülte bitirdikten sonra devam etmek, üçüncüsü de hemen hemen hepsinin hem çalışıyor hem de öğ-

renimlerini özgür bir ortamda sürdürüyor olmaları. Özgürlük onlara büyük ve ağır sorumluluklar yüklerken, hatta stres kaynağı olurken, bizim öğrencilerimizde özgürlük kavramı, zamanı hoyratça kullanma davranışını çağırıyor. Burada en önemli eksiğimizin, üniversite öncesi öğretim kurumlarında sanat eğitimi derslerinin yok denecek kadar yetersiz olduğunu, varolanların da yeterli düzeyde olmadığını, dolayısıyla bize gelen öğrencilerin çoğunun altyapı eksikliğinin yanı sıra sanat eğitiminin gerekliliğine, çok az bir kesimin dışında inanmamanın getirdiği tavrın varolduğunu söyleyebilirim.

H.E: Yabancı eğitimci ve sanatçılarla kurumsal işbirliğiniz devam ediyor mu? Bunlar genellikle hangi ülkeler ve ne tür etkinlikleri oluşturmaya yönelik bir ilişki?

A.A: Yabancı eğitimci ve sanatçılarla kurumsal işbirliğimiz elbette devam ediyor ve bu ilişkilerimizi gerek sanat eğitimi gerekse etkinlikler şeklinde daha da artırmayı hedefliyoruz. Örneğin Tokyo Güzel Sanatlar ve Müzik Üniversitesi, Almanya-Münster Sanat Akademisi, Lamspringe Quensen Uluslararası Litografi Atölyesi, ABD San Diego State Üniversitesi, Seattle Tacoma Koleji, Çin Tsinghua Üniversitesi ile süren ilişkilerimiz var. Ayrıca Socrates-Erasmus Programı kapsamındaki öğrenci, öğretim elemanı değişimi de Köln Üniversitesi, Belçika-Gent Güzel Sanatlar Fakültesi, Cologne Üniversitesi, Hawvk (Hochschule für Angewandte Wissendad und Kunst), Helsinki Sanat ve Tasarım Üniversitesi, Polonya Akademia Sztuk Pieknych We Wroclawiu, İtalya Palermo Academy of Fine Arts ile devam ediyor.

Tokyo Güzel Sanatlar Fakültesi ve Müzik Üniversitesi ile ilişkilerimiz sekiz yıl önce imzalanan protokol çerçevesinde sürüyor. Bu üniversite ile başlatılan Seramik Etkinlikleri her geçen yıl katılan ülkelerle zenginleşiyor. Her yıl bir üniversitenin ev sahipliğinde gerçekleştirilen ortak etkinlik, bu yıl kışım ayında Türkiye, Japonya, Güney Kore, İngiltere, ABD ve Meksika'nın katılımıyla ev sahibi Çin'de gerçekleştirilecek.

H.E: Öğrencilerin genç sanatçılar olarak kendilerini var etmeleri ve sanatsal aktiviteler içinde bulunmaları için çalışmalarınız var mıdır?

A.A: Güzel Sanatlar Fakültesi olarak öğrencilerimizin, kendilerini, ürettikleriyle ifade edebilmeleri için geçen yıl, yani 20. yıl etkinlikleri kapsamında, fakültemiz salonlarında öğrenci sergileri düzenledik G, S, ve F adını verdiğimiz sergi salonlarında öğrencilerimiz sanat ürünlerini ve tasarımlarını ister bireysel, ister grup olarak sergileme olanağı buldular. Biz onlara salt sergi salonu verdik. Onlar da profesyonel bir sanatçı gibi çalışmalarını sergilenir hale getirdiler; davetiyelerini, afişlerini, kokteyl de dahil olmak üzere tüm işlemlerini kendileri yaptılar. Devam eden bu uygulama, profesyonel yaşama bir hazırlık fırsatı vermenin yanında, kendilerine olan güveni artırırken, zaman zaman kentimizde ve diğer büyük kentlerimizdeki özel gale-

rilerde, kurumlara ait galerilerde, bireysel ya da grup sergileriyle profesyonelliğe geçişin de ilk adımını oluşturdu diyebilirim.

H.E: Siz aynı zamanda Türkiye’de ilk kurulan Çağdaş Sanatlar Müzesinin de kurucularındansınız. 2002 yılında Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesini kurdunuz. Öncelikle şunu öğrenmek istiyorum: Çağdaş Sanatlar Müzesi sizin için ne anlam ifade ediyor?

A.A: Eskişehir’in sanatsal ve kültürel ortamına katkı sağlayan Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesi, benim için yaklaşık yirmi yıl öncesinden başlayan ve bugüne dek gelen sanatsal birikimin oluşum öyküsüdür... Bu süreçte müzeye kazandırılan eserlerin farklı anlamı ve anıları var. Adnan Turani’nin "Yunusemre"si, Hüseyin Yüce’nin "Peyzağ"ı, Leopold Levy’nin "Model Emine Portresi", Quensen’in Big Print’leri, Nakabayachi’ler, Rolf Escher’ler ve daha niceleri. Türk ve yabancı 186 sanatçının 350’yi aşan eserinin müze koleksiyonuna katılımı ayrı birer serüvendir. Palet Sanat galerisi ve kampüsteki sergiler, sanatçılar, konuk sanatçılarla gerçekleştirdiğimiz baskılar, koleksiyon sergileri, konuklar, övgüler, ödüller... Bu sanatsal birikim; Yunusemre Kampüsünde, Birinci Ulusal Mimarlık Döneminden kalma müzede, bir sanat galerisinde olduğundan daha farklı anlam yüklenirken, buraya ulaşan tüm insanlarla bu eserleri paylaşmanın bizlere verdiği haz ve mutluluk iç içedir. Kültür bu mekanlarda yeniden üretilirken, bireylerin, güzelin ve estetik değerlerin ayırında olma, sanatsal haz duyma, doğru algılamayla yeni değerler oluşturma yetenekleri de geliştirilir.

H.E: Bu koleksiyonun oluşması sanıyorum epeyce eskilere dayanıyor. Bu koleksiyonun müzeye dönüşme süreci nasıl gelişti? Ve o günden bu güne bir taraftan koleksiyonu zenginleştiriyor, diğer taraftan dönüşümlü olarak bu koleksiyonu kataloglar eşliğinde sergiliyorsunuz. Şunu da öğrenmek istiyorum. Müzeye yapıt kazandırma yönteminiz nedir? Örneğin birisi müzeye bir yapıt bağışlamak isterse izlediğiniz prosedür ne oluyor? Ve bugüne kadar kaç sergi düzenlediniz?

A.A: Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesi’nin kuruluşunda, fakülte bünyesinde 10 yıl boyunca düzeyli sergiler düzenlediğimiz Palet Sanat Galerisinin önemli bir payı var. Galeride açılan sergilerden satın alınan ya da bağışlanarak oluşan sanatsal birikimden seçilen eserlerle oluştu müze koleksiyonu. Müzeye yapıt kazandırma, zaman zaman satın almalar ve bağışlarla sürüyor. Bağışlanan her yapıtın müze koleksiyonuna alınması söz konusu değil. Eserler, oluşturulan bir kurul tarafından değerlendirilirken, Türk sanatına önemli katkılarda bulunmuş, kendini yapıtlarıyla kanıtlamış ve belli bir yetkinliğe ulaşmış sanatçılar, gelecek vaat eden ve bunu özgün yapıtlarıyla kanıtlamış genç sanatçılar, yetkinliği sanat çevrelerince onanmış, kabul görmüş sanatçılar ya da özgün yapıtları ile belli bir akım veya eğilimi

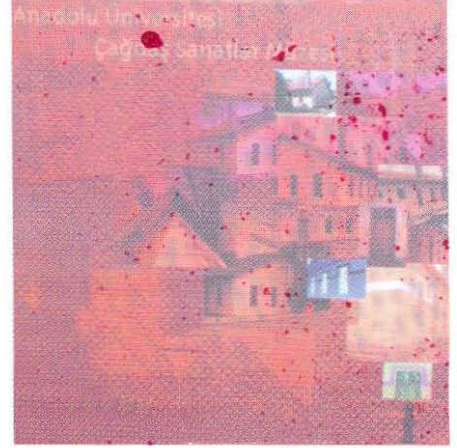
ya da grubu başarı ile temsil etmiş sanatçılar kriter olarak alınıyor. Koleksiyondaki eserleri, müzenin açılışından bu yana bölüm bölüm sergilemeye devam ediyoruz. Şu anda dördüncü sergi izleniyor. Müze koleksiyonuna bağış ve satın almalar süregeldiği için doğal olarak sergilenmeyen eserlerin var olduğunu, beşinci sergimizi de bu birikimin oluşturacağını söyleyebilirim.

H.E: Koleksiyonun bu dönüşümlü sergilenmesinde benimsediğiniz bir yöntem var mı Başka bir deyişle sergilerdeki bu yapıtları hangi bağlamda bir araya getiriyorsunuz? Kullandığınız ve tercih ettiğiniz sergileme yöntemi nedir?

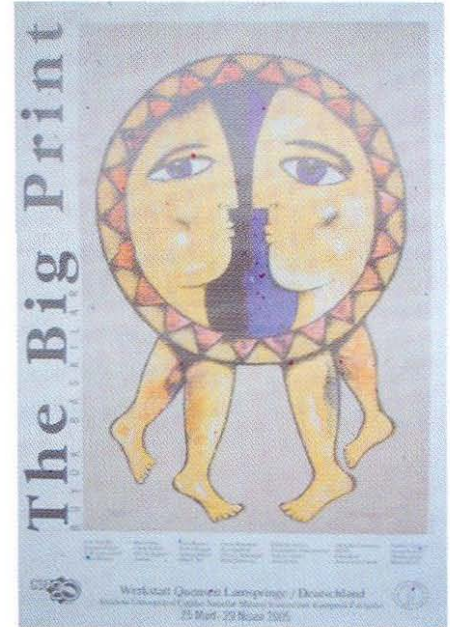
A.A: Koleksiyonun dönüşümlü sergilenmesinde bir yöntem uygulamadık. Zira başlangıçtaki yapıt sayısı, bu yöntemlerden birini uygulamaya uygun değildi. Bugün yapıt sayısı 350'ye yaklaşıyor. Beşinci sergiden sonra, sergilerimizi belli dönemleri, anlayışları, temaları, teknikleri vb. göz önünde bulundurularak açacağız. Böyle olması hem sanat eğitimi açısından, hem müze eğitimi hem de bilinçli müze izleyici kitlesi oluşturma açısından gerekli ve önemli. Bilinçli bir izleyici ile müze izleyici kitlesini daha çabuk oluşturabiliriz.

H.E: Zaman zaman büyük kurum koleksiyonlarına ev sahipliği yaptınız? Bundan sonraki dönemde bu tür sergiler düzenlemeyi düşünüyor musunuz? Ya da yakın zamanda müze ile ilgili neler yapmayı planlıyorsunuz?

A.A: Evet, kurum koleksiyonlarının sergilerine önem veriyoruz. Nitekim geçen beş yıl içerisinde "T.C. Merkez Bankası Koleksiyonundan Bir Kesit", "Türkiye İş Bankası Koleksiyonundan Bir Kesit" ve "Quensen Taşbaskı Koleksiyonu" (Bu koleksiyon sergilenmek üzere gelmişti. Güzel bir sürprizle tümü müzeye bağışlandı) müze salonlarında sergilendi. Türk ve Dünya Plastik Sanatlarının önemli eserlerini barındıran kurum ve kişi koleksiyonlarını sergilemeyi sürdüreceğiz. Bu tür sergilerin yanı sıra önemli proje sergilerine de ev sahipliği yapmakta ve bunları desteklemekteyiz. Örneğin Kuzey Ren Vestfalya (Almanya) Eyaleti ve Türkiye arasında başlatılan "Transfer" projesi kapsamında İstanbul, Ankara ve Eskişehir'de (Üniversitemizde) 2 ay boyunca çalışacak Alman sanatçıların yapıtlarını 2007 yılı yaz başında müzemiz salonlarında sergileyeceğiz.



Çağrı Sanatları Müzesi Kataloğu



Quensen Koleksiyonu Sergi Afişi



G.S.F. ve 20. Yıl Logosu

H.E: Batıdaki benzer müzelerle kıyasladığımızda gerek yapıt, gerek sergileme şekilleri açısından arada çok önemli farklar görmekteyiz. Bu durumu İstanbul Modern için de söyleyebiliriz. Gerçi o kısmen düzenlediği sergilerle bu eksikliği giderebiliyor. Bu fark sizce bizim bakış açımızın farklılığından mı? Yoksa koşullarımızın bir sonucu mu? Ya da kurum müzelerini farklı bir kategoride mi değerlendirmek gerekir?

A.A: Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesinin Batıdaki benzer müzelerle karşılaştırılmasının bugünkü koşullarımızla

pek uygun olmayacağı görüşündeyim. Gerek altyapı gerekse yönetim ve işleyişe ilişkin hem farklılığımız hem de çok sayıda eksiklerimiz var. Tüm bu eksiklikler tamamlansa bile üniversite yönetim anlayışıyla profesyonel müzecilik anlayışının pek örtüşmeyeceği kanısındayım. O nedenle kurum müzelerinin farklı bir kategoride değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum. Thomas Messer'e göre; "Koleksiyon bir müzenin kalbidir". Müzede sergilenen eserler, koleksiyonun bir parçası olarak farklı bir anlam taşırlar. Bu nedenle kurum müzelerinin en önemli işlevi koleksiyon oluşturmaktır. Bu konumdaki müzeler, önemli eğitim kurumlarıdır. Bu anlamda topluma hizmet misyonuna sahiptir. Sanatın bireye kazandıracığı değerleri hiçbir alan kazandıramaz.

H.E: Quensen'in kendi koleksiyonundaki büyük baskıları buraya bağışlamasıyla birden bire müze uluslararası bir koleksiyonun sahibi oldu. Türkiye'de ilk kez uluslararası kimliğe sahip 30 kadar sanatçının burada sergilenmesinin yansımaları nasıl oldu?

A.A: Sayın Ernst August Quensen'in, koleksiyonundan 34 adet büyük boy litografisini bağışlamasıyla müzemize olan ilginin de arttığını gördük. Bu önemli kazanımın, sizin bir yazınızla ülkemize duyurulmasının hemen ardından çok güzel tepkiler aldık. Tüyap Yönetim Kurulu, müzemizi, ART-İST 2005 15. Uluslararası İstanbul Sanat Fuarında, Türk Plastik Sanatlarına katkıları ve destekleri nedeniyle "Koleksiyoner Kurum Onur Ödülü" ne değer buldu. Bu değerli koleksiyon fuar boyunca İstanbullu sanatseverlerin beğenisine sunuldu. Ayrıca müze koleksiyonundan bir kesit de İzmir Türk-Amerikan Derneğinde sergilendi. Henüz kesinleşmemiş olmakla birlikte başka birkaç ilimizde de bu yapıtların sergilenmesi için öneriler aldık.

H.E: Fakülte olarak, diğerlerinden farklı ya da onlarda olmayan bölümler ilk kez burada açıldı. Animasyon Bölümü bunun ilkiydi. Peşinden yine bir

ilk olan sizin kuruculuğunu ve halen başkanlığını yaptığınız Baskı Sanatları Bölümü ve son olarak da Cam Bölümü... Çağdaş Sanatlar Müzesi'nin de hem tür olarak hem de Üniversite müzesi olarak açıldığı dönemde tek olmuş olmasını dikkate aldığımızda, burada ilklere karşı özel bir ilginin olduğu ortaya çıkıyor. Neler düşünüyorsunuz bu konuda?

A.A: Aslında Anadolu Üniversitesinin, kuruluşundan başlayarak önemli ilklere imza attığını görüyoruz. İllere ve yeniliklere açık, çağdaş ve evrenselliği yakalamış bir üniversitenin tavrı bu. Açıköğretim Fakültesi, Engelliler Entegre Okulları (Anaokulundan Yüksekokula kadar), Sivil Havacılık Yüksekokulu, üç büyük ilimiz dışında Anadolu'da açılan ilk Güzel Sanatlar Fakültesi, üniversite bünyesinde ilk Çağdaş Sanatlar Müzesi ve diğerleri... Bunda, Anadolu Üniversitesinin kurucu Rektörü, bugün de Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı olan Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen'in ülke gereksinimlerinin ilklerini belirleyen öncü ve girişimci tavrının, daha sonra Fakültemizin kurucu müdürü ve dekanı, ardından üniversitemizin iki dönem Rektörlüğünü başarıyla tamamlayan Prof. Dr. Engin Ataç'la güçlenerek sürdürüldüğünü öncelikle belirtmek gerekir. Her iki rektörümüzün güzel sanatlara olan ilgisi, sevgisi ve desteğinin sonucunda, fakültemiz hedeflediği başarı çizgisini aşmış bulunuyor.

H.E: Bu yeni yapılanmaların gereksinim duyduğu altyapıyı oluşturmada sıkıntılar yaşıyor musunuz?

A.A: Tüm bu yapılanmaların gereksinim duyduğu alt yapının oluşturulma sürecinde sıkıntı yaşadığımızı söyleyemem. Hatta daha da ileri giderek bu konuda iddialı bir fakülte olduğumuzu bile söyleyebilirim. Altyapı donanımımızı burayı görüp gezen misafirlerimiz sık sık dile getirmekte. Özellikle yurtdışından gelen pek çok konuğumuzdan bunu duymak bizim için büyük bir keyiftir doğrusu. Tüm bu altyapı, donanım, öğretim kadrosu, teknisyen kadrosunun oluşturulması, deneyimli yöneticilerin ve diğer çalışanların özverisi, ve öngörüsü ile gerçekleşmiştir.

H.E: Bu ilklere birisi ve sizin için de özel bir yeri olan Baskı Sanatları Bölümü ile ilgili birkaç şey sormak istiyorum. Anadolu Üniversitesine geldikten sonra burada kısa zaman içinde örnek alınabilecek donanıma sahip baskı atölyelerini kurdunuz. Ve yıllar içinde de bunu geliştirdiniz. 2001 yılında ise bağımsız bir bölüme dönüştürdünüz: Baskı Sanatları Bölümü. Bu, Türkiye'de bu alanda açılmış ilk bölüm oldu. Öncelikle şunu sormak istiyorum. Neden böyle bir bölüm kurma gereksinimini duydunuz?

A.A: Baskı Sanatları Bölümü'nün altyapısı ve oluşumunun başlangıcı 1987'ye dek uzanıyor. İlk baskiresim atölyesini o tarihte, deyim yerindeyse sıfırdan başlattık. Başlangıçta eksik olanları araç ve gereçlerimle tamamladım. Kurduğumuz baskiresim atölyeleri kısa sürede adından söz edilir hale

geldi. Ülkemizde baskiresme olan ilginin azlığının sıkıntılarını hep yaşadık ve hala yaşıyoruz. Baskiresmin çok kişi tarafından uygulanması, dolayısıyla kitleler tarafından tanınması gerekiyordu. Öncelikle kendi atölyelerimizde kullanmak, sonra da sanat eğitimi kurumlarında baskiresim atölyelerinin işletilmesi, yoksa kurulmasını teşvik etmek için baskı preslerini üretmeye başladık. Üretim tüm evrelerinde, kullandığımız malzemelerden kaynaklanan zorluklar yaşadık. Deneye yanıla, ama her defasında mükemmelle ulaşma çabası içerisinde olduk deneyimli ustalarımızla birlikte. Sonunda başardık. Baskı presleri kısa sürede büyük ilgi gördü. Bugün, manuel ve motorlu çukur baskı, yüksek baskı ve hidrolik taşbaskı preslerimizle ülkemizin gereksinimini karşılıyoruz.

Baskiresim, pentür yapan sanatçılarımızın çok az bir bölümünün yaşamlarının bir döneminde yaptığı, ya da hiç uygulamadığı bir dal. Baskiresimde uzman sanatçıların sayısı da neredeyse iki elin parmak sayısı kadar. Oysa ABD’de, Avrupa ülkelerinde bu sayı oldukça fazla. Oralarda baskiresim oldukça yaygın ve talep görüyor.

H.E: Ülkemizde de sanatçıların ilgisini çok sonraları çekti...

A.A: Evet baskiresim, eğitim kurumlarımıza resimden sonra girmesi, sanatçılar arasında yeterince tanınmaması, dolayısıyla kültürümüzde fazla yer almamasından ötürü istenen düzeye ulaşmamıştır. Ancak bugün baskiresme olan ilgi sevindiricidir. Bu ilginin çoğalması ve sürekliliğini sağlamak ancak baskiresmin daha çok kişi ve sanatçı tarafından üretilmesiyle olanaklı olabilirdi. Resim deyince pentür’ün akla geldiği bu alanda baskiresmin de varolduğunun bilinmesi gerektiğinden hareketle ülkemizin gereksinim duyduğu elemanları yetiştirmek için Baskı Sanatları Bölümünü kurduk. Bölüm, isteğe bağlı İngilizce Hazırlık Sınıfından sonra dört yıllık eğitim programı süresinde plastik sanatların gerektirdiği altyapıyı vermeyi çağdaş sanatçı kimliğine uygun olarak farklılıklara önyargısız yaklaşmayı, özgür düşünebilme, araştırabilme ve sorun çözme yöntemlerini geliştirmeyi amaçlar.

Baskiresmin boyaresim kadar ilgi gördüğü gelişmiş ülkelere göre ülkemizde baskı sanatları yeni gelişen bir sanat dalı. Bu dalda nitelikli ürünler veren sanatçı adayları ve sanatçıların çoğalması özgün baskiresme olan ilgiyi de artıracaktır. Boyaresme göre ucuz olması, boyutunun küçüklüğü, kolay taşınabilir olması, dünyanın yer yerinde kolayca sergilenebilmesi, alım gücü düşük sanat tüketicinin daha kolay sahiplenebilmesi avantajlarının kullanılarak geniş kitlelere baskiresimlerin ulaştırılması, dolayısıyla Türk Resim Sanatının gelişimine katkıda bulunmayı amaçladık.

H.E: Bu bölüm ile nasıl bir hedef-öğrenci profili çiziyorsunuz?

A.A: Bu bölümde resim eğitimi almış baskiresim sanatçısı adayları yetiştirmeyi amaçladık. Öğrencilerimizin, baskiresmi, salt bir çoğaltma tekniği

değil yaratma tekniği olarak görüp uygulamalarını istiyoruz. Tuval, kağıt vb. ile birlikte kalıplar (taş, çinko, tahta vb.) üzerinde yaratmaya olanak tanıyan bir programı uyguluyoruz. Öğrencilerimiz baskiresimde yetkin olmanın yanı sıra resim, heykel cam, seramik gibi farklı disiplinlerden aldıkları derslerle desteklenmiş bir sanatçı adayı olarak mezun olurlar.

H.E: Günümüzde, belirli bir alanda uzmanlaşmak yerine farklı disiplinlerin işbirliğine dayalı eğitim modelleri benimsenmeye başlandı. Bunlar hakkında ne düşünüyorsunuz ve bölümünüzde öğrencilere bu tür olanaklar veriyor mu?

A.A: Özellikle özel üniversiteler sanatlar eğitiminde farklı disiplinlerin işbirliğine dayalı programları uyguluyorlar. Bunu ben de uygun buluyorum. Fakültemizde farklı bölümler olmakla birlikte uyguladığımız kredili sistem bir ölçüde farklı disiplinlerin işbirliğine olanak tanıyor. Öğrenci ilgi duyduğu, öğrenmek istediği farklı disiplinden bir dersi veya dersleri seçmeli olarak alabiliyor. Anadal, yandal programları da öğrenci için bir fırsat. Öğrencilerimiz, türü ne olursa olsun her etkinliğe katılabiliyorlar, yarışmalarda ödüller alabiliyorlar. Bu da bölüm programının her türlü disipline uygun olduğunun bir göstergesi.



ART-İST 2005 15. İstanbul Sanat Fuarı kapsamında; Koleksiyoner Kurum Onur Ödülü'ne A.Ü. Çağdaş Sanatlar Müzesi değer bulundu.

H.E: Türkiye'de halen tek bölüm olmasından ötürü, Baskı Sanatıyla ilgili projeleriniz ya da başka tür çalışmalarınız var mıdır? Varsa nelerdir?

A.A: Baskiresmin atölyelerimizde; aralarında Rolf Escher, Tadayoshi Nakabayashi, Martin Baeyens, Micha Kloth, Cihat Burak, Mustafa Pilevneli, Mürşide İçmeli, Süleyman Saim Tekcan'ın da bulunduğu yaklaşık 30 sanatçı değişik zamanlarda baskılarını ürettiler, atölye çalışması yaptılar. Üretilen baskılardan birer kopya da müze koleksiyonunda yer aldı. Ayrıca diğer güzel sanatlar fakültelerinden gönderilen öğrenciler baskiresim tekniklerini öğrenip uygulama fırsatı buldular. Atölye ve donanımlarımızın yaz aylarında da değerlendirilmesi ve aynı zamanda baskiresim çalışan, çalışmayan sanatçıları bir araya getirerek bir yaz akademisi programını uygulamayı düşünüyoruz. Bir diğer projemiz de Uluslararası Baskı Trienali.

H.E: Yıllarınızı bizzat baskiresim adanmış bir sanatçı olarak da Türkiye'de baskiresmin ne tür sorunları olduğunu düşünüyorsunuz?

A.A: Türkiye'de baskiresim, önce de belirttiğim gibi çok sanatçı tarafından uygulanan, sanatseverlerin çok az tanıdığı, birçoğunun röprodüksiyonla eş-

değer bir baskı tekniği olarak gördüğü, bir alan. Her ne kadar 1980'lerden sonraki ekonomik ve kültürel değişimlerin etkisiyle sanat piyasalarında baskiresmin kendini kabul ettirmesi, alınıp satılması, adına yarışmalar düzenlenmesi sevindirici gelişmeler olarak görülse de sanatçı açısından önemli sorunlar yaşandığı yadsınamaz. Baskiresmin gerçekleştirilmesi her şeyden önce tam donanımlı bir atölye gerektirir. Araç, gereç ve donanımının büyük çoğunluğu ancak ithal belgesi olan eğitim kurumlarınca sağlanıyor. Bir sanatçının tek başına bunu sağlaması oldukça zor. Bu sıkıntıları hep yaşadığımız için hiç olmazsa baskı makinalarını üreterek bir ölçüde sanatçının bu gereksinimini karşılamak istedik. Baskiresim sanatçıları baskı kağıtları, baskı boya ve diğer baskiresim aygıtlarını bireysel çabalarla yurtdışından sağlamak durumunda kalıyor. Temin edemeyenler bulabildikleri yerli malzemeyle baskılarını üretiyorlar. O da baskı kalitesini pek doğaldır ki olumsuz etkiliyor.

Çalışmalarımızı sergilemede de engellerle karşılaşıyoruz. Sanat galerileri boyaresme sağladıkları sergileme kolaylığını baskiresim sanatçılarına sağlamıyorlar. Bunda sanat galerilerinin varlıklarını sürdürübilme kaygısını anlayışla karşılasak da, baskiresmin gelişimine, kitlelere ulaşmasına katkı için az da olsa özveri ve destek bekliyoruz.

Devlet Baskiresim Yarışması dışında resim yarışmalarında baskiresim, hep ikinci planda değerlendiriliyor ya da değerlendirmeye alınmıyor.

Sanat tüketicisi çoğunlukla baskiresmi özgün bir eserden çok röprodüksiyon olarak değerlendiriyor. Bu nedendir ki turistik otellerimizin büyük bir bölümü duvarlarını röprodüksiyonlarla doldurarak işi oldukça ucuza bitiriyorlar.

Bir başka sorun da baskiresmin, kurallarına uygun olmayan biçimde tamamen ticari kaygılarla çoğaltılması. Yani baskı kalıbının, önceden belirlenen sayısının dışında yeniden seri baskı yapılarak kullanılması. Etik olmayan bu uygulama, baskiresmin özgünlüğü prensibine aykırı olduğundan güven duygularını da sarsıyor. Bu uygulama bazen baskiresim sanatçısının bilgisi olmadan, bir çalışmasından kalıp hazırlanarak da yapılabilir. Ancak, saydığım bu sorunların zaman içerisinde çözümleneceğine inanıyorum. Türk baskiresim sanatçılarının bir dernek çatısı altında toplanıp güç birliğiyle mücadele etmeleri bu süreci hızlandıracaktır.

H.E: Çok teşekkür ediyorum. Yorucu bir 20. yıl etkinliklerinin ardından böylesine uzun bir söyleşi gerçekleştirmek umarım sizi fazla yormamıştır.

A.A: Son bir yılın değerlendirmesini yapmanın keyifli yorgunluğunu tekrar yaşattın. Teşekkür ederim.